

МІЖНАРОДНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТУ МИСТЕЦТВА ТА ДИЗАЙНУ
Кафедра мистецтвознавства та загальногуманітарних дисциплін

« **ЗАТВЕРДЖУЮ** »

Ректор, професор

Костянтин ГРОМОВЕНКО

« 31 » серпня 2021 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Ораторське мистецтво

(назва навчальної дисципліни)

Галузь

08- Право

(шифр і назва напрямку підготовки)

Спеціальності

081- Право

(шифр і назва спеціальності)

Назви освітньо-наукових програм: **Право**

Факультет права, економіки та кібербезпеки

(назва інституту, факультету)

Третій (освітньо-науковий) рівень вищої освіти **доктор філософії (PhD)**

ОДЕСА
2021 рік

Робоча програма навчальної дисципліни забезпечення оволодіння загально-науковими компетенціями та універсальними навичками дослідника **ОРАТОРСЬКЕ МИСТЕЦТВО** для здобувачів наукового ступеня доктора філософії за спеціальностями: **081 – Право**
«20» серпня 2021 року.

Розробник:

Овчиннікова А.П. - доктор мистецтвознавства, професор, професор кафедри мистецтвознавства та загальногуманітарних дисциплін Міжнародного гуманітарного університету

(підпис)

Альбіна ОВЧИННІКОВА
(прізвище та ініціали)

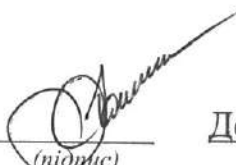
Робоча програма затверджена на засіданні кафедри мистецтвознавства та загальногуманітарних дисциплін
Протокол № 1 від 30 серпня 2021 р.

Завідувач кафедри
мистецтвознавства та загальногуманітарних дисциплін

(підпис)

Альбіна ОВЧИННІКОВА
(прізвище та ініціали)

Гарант освітньо-наукової програми
д.ю.н., професор.

(підпис)

Денис МАНЬКО
(прізвище та ініціали)

«30» серпня 2021 р.

Схвалено Вченою радою Міжнародного гуманітарного університету
Протокол № 1 від «31» серпня 2021 року

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни	
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	нормативна	
Змістових модулів – 2	1-й	1-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання (назва)	Семестр	
Загальна кількість годин – 90	2-й	2-й
	Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 6 самостійної роботи студента – 16,5 Тижневих годин для заочної форми навчання: аудиторних – 3,5 самостійної роботи студента – 26,5	10 год.	4 год.
	Практичні, семінарські	
	14 год.	6 год.
	Лабораторні	
	-	-
	Самостійна робота	
	66 год.	80 - год.
	Вид контролю: залік	

Ораторське мистецтво – це наука і мистецтво переконуючої комунікації, це дисципліна, що виконує важливе завдання підготовки сучасних фахівців-професіоналів, які здатні органічно поєднувати глибокі теоретичні знання з практичними навичками. У межах навчального курсу «Ораторське мистецтво» студенти вивчатимуть історію риторики, ораторського мистецтва, а також правила та прийоми ефективної мовної комунікації.

Мета: сформувати цілісне представлення у студентів знань щодо сучасних освітніх тенденцій, шляхом підготовки студентів до навчання в університеті у відповідності з сучасними інтегративними процесами в міжнародній освіті в контексті вимог Європейського простору вищої освіти.

2. Вимоги до результатів навчання та компетенції, які планується сформувати

У процесі реалізації програми дисципліни «Ораторське мистецтво» формуються наступні компетентності із передбачених освітньо-науковою програмою «Право»:

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК-8. Навички міжособистісної взаємодії та професійної етики.

ЗК-9. Здатність спілкуватися з представниками різних професійних груп (з експертами з різних галузей знань/видів економічної діяльності).

ЗК-10. Ораторські навички, навички усної та письмової презентації результатів власного наукового дослідження.

Фахові компетентності (ФК):

ФК-13.Здатність до проведення досліджень на глобальному рівні з використанням іноземних наукових джерел та бібліографічних баз.

ФК-17.Здатність до ділового спілкування у науковому та освітньому середовищі.

ФК-18.Навички педагогічної майстерності та викладацької техніки.

Навчальна дисципліна «Ораторське мистецтво» забезпечує досягнення програмних результатів навчання (ПРН), передбачених освітньо-науковою програмою:

ПРН-12. Виявляти, аналізувати, протиставляти теоретичні та практичні дослідження різних науковців з предметної сфери наукового дослідження для обґрунтування власних висновків та пропозицій.

ПРН-13. Здійснювати комплексний аналіз для оцінки сучасного стану предметної сфери наукового дослідження фундаментального та/або прикладного спрямування.

ПРН-16. Використовувати прийоми та навички ділового спілкування під час індивідуальної бесіди, у процесі колективного обговорення проблем на переговорах та у виступах перед аудиторією.

Очікувані програмні результати навчання з дисципліни

Знання:

1. набуття ораторських навичок комунікації у різних мовленнєвих ситуаціях;
2. розвиток навичок підготовки, запам'ятовування і виголошення промови;
3. розвиток навичок ведення дискусії, переконування, наведення аргументів і контраргументів;
4. формування красномовства;
5. оволодіння раціональним та емоційним способами переконування й передачі інформації;
6. навчити ставити цілі, які можна досягати за допомогою майбутніх знань;
7. вдосконалення індивідуального стилю спілкування й промови;

Розуміння:

1. переконливо, інформативно й цікаво говорити, виголошувати промови, ставити запитання й відповідати на них;
2. слухати співрозмовника, аналізувати його аргументи, знаходити логічні помилки у власних і чужих аргументах, визнавати свої помилки, забирати свої слова назад;
3. апелювати до розуму та почуттів, раціональної та ірраціональної свідомості;
4. контролювати власні емоції, міміку й жести, доречно використовувати міміку й жестикулювати;
5. дбати про зовнішній вигляд;
6. досягати мети промови, тобто успішно інформувати, розважати, надихати, переконувати, агітувати, звинувачувати й захищатись.

Застосування знань (вміння):

1. планувати, організовувати і аналізувати власну навчальну діяльність;
2. використовувати найефективніші засоби самоорганізації навчання;
3. самостійно працювати з різними джерелами інформації;
4. організовувати та вести пошукову та науково-дослідну роботу

Аналіз:

1. упорядковувати набуті знання у вигляді есе

Оцінювання:

1. проаналізувати зміст, сучасні особливості та тенденції розвитку вищої освіти в цілому.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1.

Тема 1: Генеза риторики та мовленнєвої комунікації

1. Риторика. Гомілетика. Ораторика.
2. Дискурс. Наратив.
3. Риторичні ефекти. Ораторські прийоми.
4. Історія ораторського мистецтва.

Тема 2: Визначення сутності поняття “Ораторське мистецтво”

1. Характеристика структурних компонентів;
2. Становлення ораторського мистецтва в Київсько-Могилянській Академії;
3. Ораторське мистецтво в сучасному світі.

Змістовий модуль 2.

Тема 3: Соціопсихолінгвістичні основи роботи з текстом.

1. Засоби логіко-емоційної виразності.
2. Інтоніяція. Функції інтонації.
3. Образотворчі функції інтонації.
4. Мовленнєвий такт. Елімінація. Просодія.

Тема 4: Культура ораторської мови

1. Комунікативні елементи мовленнєвої культури.
2. Комунікативні якості мовлення.

Тема 5: Техніка мовлення як необхідна передумова словесної дії

1. Техніка дихання.
2. Вправи на розвиток голосу.
3. Артикуляція.
4. Голосомовний тренінг.
5. Майстерність актора та вчення Станіславського.

Тема 6: Чорна риторика. Рабулістика. Діалектика. Еристика. Правила чорної риторики.

1. Визначення поняття “Чорна риторика”.
2. Правила чорної риторики.
3. Виверти: допустимі та недопустимі.
4. Форми та види спору.

Тема 7. Виразальні засоби мовного дискурсу у метахудожньому контексті.

1. Культура діалогу та мистецтво стратегії у мовленнєвій комунікації.
2. Типологія публічних виступів.
3. Мотиваційний підхід у плануванні мовлення.
4. Промови, направлені на переконання слухачів.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1.												
Тема 1: Генеза риторики та мовленнєвої комунікації	12	1	2			9	4	1	0,5			12
Тема 2: Визначення сутності поняття “Ораторське мистецтво”	12	1	2			9	4	0,5	0,5			12
Змістовий модуль 2.												
Тема 3: Соціопсихолінгвістичні основи роботи з текстом. Засоби логіко-емоційної виразності. Інтонація.	12	1	2			9	4	0,5	1			12
Тема 4: Культура ораторської мови	14	2	2			10	4	0,5	1			12
Тема 5: Техніка мовлення як необхідна передумова словесної дії	14	2	2			10	4	0,5	1			12
Тема 6: Чорна риторика. Рабулістика. Діалектика. Еристика. Правила чорної риторики.	14	2	2			10	4	0,5	1			10
Тема 7. Виразальні засоби мовного дискурсу у метахудожньому контексті.	12	1	2			9		0,5	1			10
Усього годин	90	10	14			66	90	4	6			80

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Культура мовлення та комунікативні ораторські властивості.	2 / 0,5
2	Риторичні ефекти як виразальні засоби.	2 / 0,5
3	Прийоми запам'ятовування тексту.	2 / 1
4	Засоби подолання страху перед аудиторією.	2 / 1
5	Невербальні засоби комунікації.	2 / 1
6	Дикція і артикуляція, шляхи їх удосконалення.	2 / 1
7	Техніка мовлення. Дикція і артикуляція, шляхи їх удосконалення.	2 / 1

6. Самостійна робота

Самостійна робота студента (СРС) є основним засобом оволодіння навчальним матеріалом у час, вільний від обов'язкових навчальних занять, і є невід'ємною складовою процесу вивчення конкретної дисципліни.

Її зміст визначений робочою навчальною програмою, методичними матеріалами, завданнями та вказівками викладача. Самостійна робота здобувача забезпечується системою навчально-методичних засобів, передбачених для вивчення дисципліни: підручниками, навчальними та методичними посібниками тощо. Навчальний матеріал дисципліни, передбачений робочим навчальним планом для засвоєння студентом у процесі самостійної роботи, виноситься на підсумковий контроль поряд з навчальним матеріалом, який опрацьовувався під час аудиторних занять.

Зміст СРС з дисципліни «Ораторське мистецтво» складається з таких видів роботи: 1) самостійне опрацювання матеріалу навчальної дисципліни, запропонованого викладачем, згідно з навчально-тематичним планом; 3) виконання індивідуальних навчально-дослідних завдань; 4) підготовка до складання заліку. При складанні плану самостійної роботи студента виходимо з загального обсягу годин, що відводиться на самостійну роботу з дисципліни, видів самостійної роботи, що плануються для виконання студентом, загального тижневого бюджету часу студента, фізіологічно обґрунтованих норм навчального навантаження тощо.

7. Індивідуальні завдання

Індивідуальне завдання з навчальної дисципліни «Ораторське мистецтво» є формою самостійної обов'язкової роботи студента і виконується у вигляді реферативної роботи.

Реферат повинен мати титульний лист, вступ, основні розділи (2–4), висновки, список використаних джерел. Цитати, фактичні і статистичні матеріали, наведені в тексті, обов'язково мають супроводжуватися посиланнями на використані джерела.

При написанні реферату слід дотримуватися наступних вимог:

1. Обов'язковою умовою написання реферату є план, що складається не менше, ніж з 3-х пунктів, а також вступ та висновки, які повинні виражати власне ставлення студента до обраної теми.

2. Робота має мати обсяг не менш 10-ти друкованих сторінок тексту

3. Друкування тексту - за допомогою комп'ютера здійснюється через 1,5 міжрядкових інтервали, 14 кегль, шрифт Times New Roman. Поля: зліва - 30 мм; праворуч - 10-15 мм; вгорі і знизу - 20 мм.

Тематика рефератів

1. Риторика в системі професійної підготовки студентів, майбутніх фахівців України.
2. Яким я хочу бачити світ через 20 років?
3. Культура і студентство.
4. Мистецтво у моєму житті.
5. Слово і музика. Музика слова.
6. Що нам необхідніше: комп'ютер чи книга?
7. Література (поезія) в житті молодої людини.
8. Забуті імена (літератури, музики, живопису).
9. Студентське дозвілля! Чи не заважає воно навчанню?
10. Батьки і діти. 11. Чому в мене немає друзів?
12. Друзі в моєму житті.
13. Чи потрібна культура людині?
14. Чи варто знати норми етикету?
15. Чи зможе краса врятувати світ?
16. Чи буває гарне потворним?
17. Що таке зло?
18. Зло в житті людини?

19. СНІД – “чума” ХХІ століття.
20. Я – проти наркотиків.
21. Проблема наркоманії та деградації молоді.
22. Чи мають значення сни.
23. Реклама та її роль у житті суспільства.
24. Вплив фільмів на психіко-естетичний розвиток молоді.
25. Для чого потрібні закони.
26. Реальність і домисли в житті суспільства.
27. Правосуддя в нашому житті.
28. Сучасний шлюб та його перспективи.
29. Найменше ми знаємо своїх близьких.
30. Проблеми сучасної освіти.
31. Що таке щастя?
32. Риторика Давньої Греції.
33. Риторика та софістика.
34. Риторика Сократа і Платона.
35. Сократичні діалоги – новий етап розвитку риторики.
36. Демосфен і його роль у розвитку ораторського мистецтва.
37. Риторика Аристотеля.
38. Проблема стилю Аристотеля.
39. Міркування Аристотеля про композицію промови.
40. Видатні давньогрецькі ритори.
41. Аналіз епідейктичної промови Георгія “Похвала Олені”.
42. Марк Тулії Цицерон про риторичну освіту.
43. Марк Тулії Цицерон про стилі виступу та риторичну техніку.
44. Ораторське мистецтво Стародавньої Греції.
45. Демосфен – найвидатніший оратор Давньої Греції.
46. Розвиток красномовства в Давньому Римі.
47. Риторика та раннє християнство.
48. Становлення християнської гомілетики.
49. Особливості візантійської риторики.
50. Риторика в системі середньовічної освіти.
51. Гуманістичне світорозуміння епохи Відродження.
52. Ораторське мистецтво Нового часу.
53. Розвиток риторики в Україні.
54. Провідні ритори Київської Русі.
55. Роль Києво-Могилянської академії в розвитку риторики на Україні.
56. Феофан Прокопович – видатний слов’янський оратор.
57. Риторичні традиції Києво-Могилянської академії.
58. Видатний український любомудр Григорій Сковорода.
59. Риторичний ренесанс України (XVII–XVIII ст.).
60. Українська риторична спадщина.
61. Роль М. Ломоносова в розвитку слов’янської риторики.
62. Історичні шляхи українського риторичного слова.
63. Визначні пам’ятки риторичної літератури Київської Русі.
64. Жанр “слова” та його функції в літературі київського часу.
65. Неориторика та її відмінності від класичної риторики.
66. Лінгвістична риторика (загальна характеристика).
67. Аргументована риторика (загальна характеристика).
68. Статус української культури в польсько-литовській державі та статус української риторики.
69. Доля українського слова в самодержавній Росії та Австро-Угорській імперії.
70. Трагедія та ренесанс українського риторичного слова.
71. Види красномовства та сфери його вжитку.

72. Сучасне ораторське мистецтво: проблеми та перспективи розвитку.
73. Мистецтво живого слова в особистому житті.
74. Ораторський талант – індивідуальність у красномовстві

8. Методи контролю

Контроль знань з курсу «Ораторське мистецтво» викладач здійснює за кредитно-модульною системою. Результати навчальної діяльності студентів оцінюються за 100-бальною шкалою.

Методологія оцінювання досягнень студентів відповідає навчальній програмі курсу і спрямована на виявлення знань та умінь з курсу. Здійснюючи перевірку та корекцію готовності до заняття (сформованість понять, умінь, мотивація навчання тощо) здобувачів, викладач повинен враховувати рівень досягнень студента, а не ступінь його невдач.

Основними функціями оцінювання навчальних досягнень здобувачів вважаємо такі: контролююча, навчальна, діагностична, виховна. Це й визначає індивідуальні якості здобувача та його рейтинг. Відповідно до кредитної системи, що передбачає облік трудомісткості навчально-пізнавальної роботи здобувачів у кредитах, використовуємо схему накопичення оцінок-балів, як системи оцінювання.

Якісне оцінювання можливе лише за умови оптимального поєднання різноманітних форм та методів. У процесі оцінювання навчальних досягнень здобувачів використовуємо такі форми контролю: поточний контроль – здійснюється у ході повсякденної навчальної діяльності здобувачів: відвідування практичних занять та робота на них; виконання практичних завдань; виконання ІНДЗ; модульні тестування. підсумковий контроль – здійснюється після завершення вивчення курсу: залік. Ефективність використовуваних форм залежить від методів контролю, які обираються відповідно до поставленої мети та завдань.

Використовуємо такі методи перевірки: методи усної перевірки результатів навчання – бесіда, виступ, пояснення, аналіз тексту. методи письмової перевірки результатів навчання – індивідуальне науково-дослідне завдання, модульне тестування, контрольні роботи. Письмовий контроль проводиться у формі виконання здобувачами письмових контрольних робіт і в цьому випадку є фронтальним контролем.

Усний контроль проводиться у формі співбесіди зі студентом, наприклад, під час усного опитування і належить до індивідуального контролю.

9. Критерії оцінки знань здобувачів наукового ступеню доктора філософії

Оцінювання успішності навчання здобувачів наукового ступеню доктора філософії здійснюється за 100-бальною шкалою, яка переводиться відповідно в національну шкалу («зараховано», «не зараховано») та шкалу Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи (ЄКТС – А, В, С, D, E, FX, F).

Рівень знань оцінюється:

«зараховано» А - від 90 до 100 балів. Здобувач виявляє особливі творчі здібності, вмie самостійно знаходити та опрацьовувати необхідну інформацію, демонструє знання матеріалу, проводить узагальнення і висновки. Був присутній на лекціях та семінарських заняттях, під час яких давав вичерпні, обґрунтовані, теоретично і практично правильні відповіді, має конспект з виконаними завданнями до самостійної роботи, презентував реферат (есе) за заданою тематикою, проявляє активність і творчість у науково-дослідній роботі;

«зараховано» В - від 82 до 89 балів. Здобувач володіє знаннями матеріалу, але допускає незначні помилки у формуванні термінів, категорій, розрахунків, проте за допомогою викладача швидко орієнтується і знаходить правильні відповіді. Був присутній на

лекціях та семінарських заняттях, має конспект з виконаними завданнями до самостійної роботи, презентував реферат (есе) за заданою тематикою, проявляє активність і творчість у науково-дослідній роботі;

«зараховано» С - від 74 до 81 балів – Здобувач відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень, з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, але дає недостатньо обґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає помилки. При цьому враховується наявність конспекту з виконаними завданнями до самостійної роботи, реферату та активність у науково-дослідній роботі;

«зараховано» D - від 64 до 73 балів. Здобувач був присутній не на всіх лекціях та семінарських заняттях, володіє навчальним матеріалом на середньому рівні, допускає помилки, серед яких є значна кількість суттєвих. При цьому враховується наявність конспекту з виконаними завданнями до самостійної роботи, рефератів (есе);

«зараховано» E - від 60 до 63 балів. Здобувач був присутній не на всіх лекціях та семінарських заняттях, володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні, на всі запитання дає необґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає помилки, має неповний конспект з завданнями до самостійної роботи.

«не зараховано» FX – від 35 до 59 балів. Здобувач володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу.

«не зараховано» F – від 0 до 34 балів. Здобувач не володіє навчальним матеріалом.

Таблиця відповідності результатів контролю знань за різними шкалами

Таблиця відповідності результатів контролю знань за різними шкалами				
Сума балів за 100-бальною шкалою	Шкала ЕСТ8	Національна шкала	Рівень компетентності	Оцінка за національною шкалою
				для заліку
90-100	A	відмінно	високий	зараховано
82-89	B	дуже добре	достатній	
74-81	C	добре		
64-73	D	задовільно	середній	
60-63	E	достатньо		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторної здачі семестрового контролю	низький	не зараховано
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням залікового кредиту		

10. Рекомендована література

Основна:

1. Овчиннікова А.П. Цінності культури та цивілізація: вибрані праці / Одеса: Юридична література, 2010. 288 с.
2. Овчиннікова А.П. П'ять кроків до гарної мови: Мовна комунікація: техніка мовлення / Херсон, 2016. 94 с.
3. Хоменко І.В. Еристика: мистецтво полеміки /К.: Наука, 2001. 195 с.
4. Сагач Г.М. Риторика: Навч. посіб. /К.: Вид-чий Дім «Ін . Юре», 2000, 568 с.
5. Бредемайер К. Чёрная риторика. Власть и магия слова; пер. с нем. М.: Альпина Паблишер, 2014. 192 с.

Допоміжна:

1. Корнилова Е.Н. Риторика – искусство убеждать. Свообразие публицистики античного мира: Учебное пособие. 3-е изд., доп.М: Изд-во Моск.ун-та, 2010. 240 с.
2. Куле К. «СМИ в Древней Греции: сочинения, речи, разыскания, путешествия...» / Пер. с франц. М.: Новое Литературное Обозрение, 2004 г. 256 с.
3. Ораторы Древней Греции. – Сост. М.Л. Гаспаров. М., 1985.
4. Різун В.В. Теорія масової комунікації: Підручник для студентів галузі 0303 «Журналістика та інформація». К.: Видавничий центр «Просвіта», 2008. 260 с.

Інформаційні ресурси

1. <http://www.presswise.org.uk> (“PressWiseTrust”).
2. <http://www.1plus1.net/> (Офіційний сайт ТРК “1+1”).
3. <http://www.telekritika.kiev.ua/> (Інтернетвидання “Телекритика”).
4. <http://yanko.lib.ru/gum.html> (Бібліотека Слави Янко).